

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернігівський національний технологічний університет

ГРОШОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

**методичні вказівки до практичних занять і завдання
для індивідуальної та самостійної роботи
для студентів напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”
(спеціалізація “Банківська справа”)
усіх форм навчання**

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
фінансів, банківської справи
та страхування
протокол № 10 від 19.03.2018 р.

ГРОШОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 6.030508 “ФІНАНСИ І КРЕДИТ” (СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ “БАНКІВСЬКА СПРАВА”) УСІХ ФОРМ НАВЧАННЯ / Укл.: Ю.В. Ніколаєнко, Р.В. Лавров. – Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 45 с.

Укладачі:	Ніколаєнко Юрій Володимирович доктор економічних наук, професор Лавров Руслан Валерійович доктор економічних наук, доцент
Відповідальний за випуск:	Ільчук Валерій Петрович завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор
Рецензент:	Гонта Олена Іванівна доктор економічних наук, професор, директор ННІ економіки Чернігівського національного технологічного університету

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні вказівки до практичних занять і завдання для індивідуальної та самостійної роботи з дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” розроблені відповідно до змісту робочої програми та призначені для студентів напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит” (спеціалізація “Банківська справа”) усіх форм навчання.

У сучасних умовах грошово-кредитна система відіграє важливу роль у підвищенні ефективності економіки будь-якої країни. Через неї проходить значний обсяг грошових розрахунків і платежів господарських організацій та населення, вона мобілізує й перетворює в активно діючий капітал тимчасово вільні грошові кошти, заощадження, доходи юридичних і фізичних осіб, виконує різноманітні кредитні, страхові, посередницькі, інвестиційні та інші операції.

Мета курсу полягає у вивченні сутності грошово-кредитних систем країн із розвиненою ринковою економікою, основних етапів і особливостей їх розвитку та узагальненні перспектив становлення грошових і кредитних систем країн із нерозвиненою ринковою економікою.

Завдання курсу:

- зрозуміти сутність та основні етапи еволюції грошово-кредитних систем країн із розвиненою ринковою економікою;
- ознайомитися з процесами інтеграції в грошово-кредитній сфері;
- показати сучасний стан грошових і кредитних систем розвинених країн та механізм грошово-кредитного регулювання;
- охарактеризувати грошово-кредитну політику країн із високим рівнем розвитку ринкової економіки;
- дослідити наслідки розпаду радянської грошової та кредитної систем і способи формування грошово-кредитної системи сучасної Росії;
- простежити закономірності й перспективи розвитку грошово-кредитних систем країн із нерозвиненою ринковою економікою.

Методичні вказівки розроблені таким чином, що студент має змогу підготувати теоретичний матеріал у вигляді відповідей на поставлені запитання та дати відповіді на тестові завдання.

Підготовка рефератів передбачає вивчення найбільш проблемних питань, що потребують поглибленого ознайомлення з допоміжною літературою.

ТЕМА 1

Сутність та основні етапи еволюції грошових і кредитних систем країн із розвинутою ринковою економікою

Питання для обговорення:

1. Грошова система: поняття, типи та елементи грошових систем.
2. Кредитна система: поняття, структура та види кредитних установ.
3. Основні етапи становлення грошових і кредитних систем.
4. Сучасні тенденції розвитку банківських систем у розвинених країнах.
5. Моделі взаємозв'язку банків із промисловістю та інституційна побудова фінансового ринку.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Розкрийте поняття “грошова система”. Назвіть її основні елементи.
2. Що являє собою грошова система ринкового типу?
3. Чим характеризується сучасна грошова система?
4. Що таке “національна грошова система”? Назвіть її основні елементи.
5. Національна валютна система та характеристика її складових.
6. Як співвідносяться між собою національні грошова і валютна системи?
7. Назвіть загальні принципи побудови кредитних систем.
8. Опишіть структуру кредитної системи країн із розвинутою економікою.
9. Як співвідносяться між собою кредитна та банківська системи?
10. Що таке золотий стандарт? Охарактеризуйте його класичну форму.
11. Поясніть причини переходу від біметалізму до монометалізму.
12. Назвіть загальні причини та наслідки банківської кризи.
13. Інтеграція в грошово-кредитній сфері на сучасному етапі.
14. Що означає тенденція до універсалізації банків?
15. Як розвивалася спеціалізація кредитних установ?
16. Шляхи та способи концентрації й централізації банківського капіталу.
17. Що таке банківські об'єднання асоціативного типу?
18. Роль конкуренції в банківській справі.

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Золотий стандарт і стабільність грошово-кредитних систем.
2. Грошово-кредитне регулювання економіки в ринкових умовах.
3. Становлення та розвиток національної валютної системи.
4. Механізм функціонування ринку позичкових капіталів.
5. Банківська криза: поняття, форми прояву та шляхи подолання.
6. Універсалізація й глобалізація банківської діяльності.
7. Сучасні тенденції в діяльності транснаціональних банків.

Тестові завдання:

1. До елементів грошової системи належать:
 - а) найменування грошової одиниці;

- б) органи законодавчої влади;
 - в) масштаб цін;
 - г) валютний курс.
2. Залежно від ступеня включення національної економіки в світову розрізняють грошові системи:
- а) ринкового типу;
 - б) неринкового типу;
 - в) закритого типу;
 - г) відкритого типу.
3. Для грошової системи ринкового типу характерне грошово-кредитне регулювання на рівні банківської системи:
- а) так;
 - б) ні.
4. Сутність системи подвійної валюти полягає в тому, що:
- а) співвідношення між золотом і сріблом встановлюється стихійно на ринку відповідно до ринкової ціни металу;
 - б) співвідношення встановлюється державою;
 - в) золоті та срібні монети є законним платіжним засобом, але не на рівних умовах;
 - г) інший варіант.
5. Вперше золотий монометалізм було встановлено:
- а) у Франції;
 - б) у Німеччині;
 - в) в Англії;
 - г) у США.
6. До різновидів золотого монометалізму відносять:
- а) систему подвійної валюти;
 - б) золотодевізний стандарт;
 - в) систему паралельної валюти;
 - г) золотозливковий стандарт.
7. Золотомонетний стандарт – це грошова система, при якій банкноти обмінюються на золото лише при наявності встановленої законом суми:
- а) так; б) ні.
8. Золотий стандарт повністю було відмінено в зв'язку з:
- а) Першою світовою війною;
 - б) Другою світовою війною;
 - в) світовою економічною кризою 1929-1933 рр.;
 - г) інший варіант.

9. Однією з характерних ознак сучасних грошових систем є розвиток безготівкового та скорочення готівкового обороту:
а) так; б) ні.
10. Кредитна система – це:
а) сукупність кредитно-розрахункових відносин і небанківських кредитно-фінансових інститутів;
б) банки та сукупність кредитних відносин, які вони організовують;
в) банки та мобілізація й використання тимчасово вільних грошей;
г) сукупність кредитно-розрахункових відносин, форм і методів кредитування та інститутів, які організовують ці відносини.
11. Перші банки з'явилися:
а) у Греції;
б) в Італії;
в) у Нідерландах;
г) у Німеччині.
12. До спеціалізованих банків відносять:
а) інвестиційні;
б) поштові;
в) іпотечні;
г) облікові.
13. До спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів належать комерційні банки, що спеціалізуються на здійсненні окремих банківських послуг:
а) так; б) ні.
14. До міжбанківських об'єднань асоціативного типу відносять:
а) концерни;
б) консорціуми;
в) трести;
г) картелі.
15. Перші міжбанківські об'єднання виникли в результаті концентрації промислового капіталу та розвитку конкурентної боротьби між банками:
а) так; б) ні.

Основні терміни і поняття: банківська система, валютні блоки, валютні зони, грошова система, Європейська система центральних банків, масштаб цін, кредитна система, національна валютна система, транснаціональні банки.

Література:

1. Вешкин Ю.Г. Банковские системы зарубежных стран. – М.: Экономист, 2004. – 400 с.

2. Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка: Підруч. / Пер. з англ. М. Савлука, Д. Олесневич. – К.: КНЕУ, 2004. – 889 с.
3. Гроші та кредит: Підруч. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
4. Денисенко М.П. Гроші та кредит у банківській справі: Навч. посіб. – К.: Алерта, 2004. – 478 с.
5. Іванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
6. Рудый К.В. Финансово-кредитные системы развитых стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
7. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 195 с.

ТЕМА 2

Еволюція міжнародних валютних систем

Питання для обговорення:

1. Причини та форми інтеграції у валютній сфері.
2. Міжнародна валютна система: поняття та елементи.
3. Бреттон-Вудська валютна система: причини та наслідки краху.
4. Основні принципи Ямайської валютної системи.
5. Створення та перспективи діяльності Європейського валютного і економічного союзу.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. З чим пов'язані процеси інтеграції в грошово-кредитній сфері?
2. Які основні напрями європейської валютної інтеграції?
3. Що означає поняття “фінансова глобалізація”?
4. Дайте визначення терміну “міжнародна валютна система”.
5. Які основні відмінності в принципах функціонування Бреттон-Вудської та Ямайської валютних систем?
6. Створення, цілі та функції міжнародних валютно-кредитних установ.
7. Місце регіональних фінансово-кредитних організацій в системі регулювання міжнародних валютних відносин.
8. Що таке “валютні блоки” та “валютні зони”? Наведіть приклади.
9. За якими принципами функціонувала Європейська валютна система?
10. Назвіть основні етапи формування Європейського валютного і економічного союзу.
11. Колективні валюти, їх призначення та перспективи.
12. Особливості введення та використання єдиної європейської валюти.

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Становлення та еволюція світової валютної системи.

2. Історія створення Європейського валютного і економічного союзу.
3. Діяльність і структура групи Світового банку.
4. Роль МВФ у світових валютно-кредитних відносинах.
5. БМР як спеціалізований міждержавний фінансовий інститут.
6. ЄБРР та його співпраця з Україною.
7. Проблеми та перспективи діяльності регіональних банків розвитку.

Тестові завдання:

1. Стадії інтеграції в грошово-кредитній сфері в рамках ЄВС:
 - а) митний, економічний та валютний союзи;
 - б) банківські асоціації, економічний та валютний союзи;
 - в) кліринговий, митний та валютний союзи;
 - г) євроринок, кліринговий, митний, економічний та валютний союзи.
2. Етапи еволюції валютної системи:
 - а) золотий стандарт;
 - б) золотодевізний стандарт;
 - в) золотодоларовий стандарт;
 - г) Ямайська валютна система.
3. Золотий стандарт найдовше зберігався:
 - а) у США;
 - б) у Великобританії;
 - в) у Франції;
 - г) у Німеччині.
4. Співвідношення “35 дол. США за унцію золота” було встановлено внаслідок затвердження:
 - а) золотодевізного стандарту;
 - б) золотозливкового стандарту;
 - в) Бреттон-Вудської системи;
 - г) Ямайської валютної системи.
5. Які ознаки характерні для Бреттон-Вудської валютної системи?
 - а) використання двох національних валют;
 - б) створення Міжнародного валютного фонду;
 - в) введення європейської валютної одиниці ЕКЮ;
 - г) створення валютних блоків та валютних зон.
6. Яка валютна система відповідає умовам швидкого розвитку продуктивних сил та пануванню капіталістичних виробничих відносин?
 - а) національна валютна система;
 - б) система золотого стандарту;
 - в) Бреттон-Вудська валютна система;
 - г) європейська валютна система.

7. З'ясуйте, які риси є визначальними для Ямайської валютної системи:
- а) витіснення золота з міжнародних розрахунків;
 - б) створення МВФ та МБРР;
 - в) штучна валютна одиниця СДР;
 - г) офіційне визначення "плаваючих" валютних курсів.
8. Які складові елементи відносять до світової валютної системи?
- а) регламентація міжнародних розрахунків країни;
 - б) умови взаємної конвертованості валют;
 - в) міжнародні валютно-фінансові організації;
 - г) уніфікований режим валютних паритетів.
9. Єдину європейську валюту "євро" введено в безготівкові розрахунки:
- а) 01 січня 1996 р.; б) 01 січня 1998 р.;
 - в) 01 січня 1999 р.; г) 01 січня 2002 р.
10. Поза зоною євро залишилися:
- а) Німеччина;
 - б) Швеція;
 - в) Австрія;
 - г) Ірландія.
11. Єдину європейську валюту "євро" введено в готівкові розрахунки:
- а) 01 січня 1999 р.;
 - б) 01 січня 2002 р.;
 - в) 01 липня 2002 р.;
 - г) 01 січня 2005 р.
12. Метою створення Міжнародного валютного фонду є:
- а) проводити розрахунки між учасниками Європейської валютної системи;
 - б) сприяти розвитку економіки країн-учасниць шляхом надання довгострокових позик і кредитів, гарантування приватних інвестицій;
 - в) забезпечити проведення структурних і галузевих реформ;
 - г) сприяти стабілізації міжнародної торгівлі та валютному співробітництву шляхом встановлення і коригування валютних курсів.
13. Капітал МВФ утворюється за рахунок:
- а) внесків держав-учасниць відповідно до встановленої для них квоти;
 - б) кредитних операцій, інвестицій у фінансові активи та надання послуг;
 - в) добровільних внесків держав-учасниць;
 - г) коштів, зароблених на міжнародних ринках капіталу.
14. До групи Світового банку входять:
- а) Міжнародний банк реконструкції та розвитку;
 - б) Банк міжнародних розрахунків;

- в) Міжнародна фінансова корпорація;
- г) Європейський банк реконструкції та розвитку.

15. Банк міжнародних розрахунків – це:

- а) спеціалізована установа ООН і міждержавний інвестиційний інститут;
- б) економічна організація, що створена на основі міждержавних угод задля регулювання міжнародних валютних і фінансово-кредитних відносин;
- в) перший міжнародний банк;
- г) усі відповіді вірні.

Основні терміни і поняття: валютна система, валютна інтеграція, глобалізація, міжнародні та регіональні валютно-кредитні установи, світова валютна система, регіональна валютна система.

Література:

1. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: Підруч. – К.: Знання-Прес, 2002. – 311 с.
2. Буторина О.В. Международные валюты: интеграция и конкуренция. – М.: Деловая литература, 2003. – 368 с.
3. Гальчинський А.С. Сучасна валютна система. – К.: Лібра, 1993. – 96 с.
4. Гроші та кредит: Підруч. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
5. Іванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
6. Лисенков Ю., Коротка Т. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Зовнішня торгівля, 2005. – 118 с.
7. Петрашко Л.П. Валютні операції: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 204 с.
8. Філіпенко А.С. Міжнародні валютно-кредитні відносини. – К.: Либідь, 1997. – 208 с.
9. Шнирков О.І., Кузнецов О.В., Кульпінський С.В. Європейський валютний союз. – К.: КДУ, 2001. – 214 с.
10. Щетинін А.І. Гроші та кредит: Підруч. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 432 с.

ТЕМА 3

Грошова і кредитна системи США

Питання для обговорення:

1. Становлення та розвиток грошової системи США.
2. Формування і сучасна структура кредитної системи США.
3. Створення, функції та елементи Федеральної резервної системи.
4. Особливості діяльності комерційних банків у США.
5. Спеціальні кредитно-фінансові інститути.
6. Державні кредитні установи.
7. Грошово-кредитна політика США.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Закономірності організації грошового обігу в США до початку ХХ ст.
2. Які особливості грошової системи США в роки Першої світової війни?
3. Назвіть причини краху золотого стандарту в США.
4. Які наслідки девальвації долара США в 1934 р.?
5. Як вплинула Друга світова війна на грошову систему США?
6. Доларова зона. Механізм її дії.
7. Як на протязі історії змінилася роль долара США як світової резервної та розрахункової валюти?
8. Особливості розвитку кредитної системи США до 1913 р.
9. Яке значення Федерального резервного акту (1913 р.) для централізації банкотної емісії в США?
10. Охарактеризуйте структуру Федеральної резервної системи США.
11. Що означає бути банком-членом Федеральної резервної системи? Які переваги це дає комерційним банкам?
12. Склад і функції Ради керуючих Федеральної резервної системи США.
13. Які наслідки для грошової та кредитної систем США мала світова економічна криза 1929-1933 рр.?
14. Специфіка організації та операцій комерційних банків США. Закон Мак-Фаддена (1928 р.).
15. Які основні положення Закону Гласса-Стигола (1933 р.)?
16. У чому полягає специфіка підпорядкування й організаційної побудови комерційних банків у США?
17. Опишіть систему органів контролю за діяльністю банків у США.
18. Створення та функції Федеральної корпорації страхування депозитів.
19. Які спеціалізовані інститути отримали найбільше поширення в США?
20. Для чого в США створено державні кредитні установи?

Завдання для індивідуальної роботи:**Реферат на тему:**

1. Історія виникнення долара США.
2. Правовий статус і незалежність Федеральної резервної системи США.
3. Грошово-кредитне регулювання як головна функція ФРС.
4. Особливості банківського нагляду в США.
5. Система кредитної підтримки фермерів у США.
6. Ощадні банки та установи споживчого кредиту в США.
7. Державна підтримка кредитування житлового будівництва.

Тестові завдання:

1. В якому році долар США оголошено національною грошовою одиницею?
 - а) 1700 р.;
 - б) 1785 р.;
 - в) 1803 р.;
 - г) 1815 р.

2. Золотий стандарт у США офіційно введено:
 - а) 1792 р.;
 - б) 1863 р.;
 - в) 1873 р.;
 - г) 1900 р.

3. Федеральний резервний акт було підписано:
 - а) 1863 р.;
 - б) 1900 р.;
 - в) 1913 р.;
 - г) 1925 р.

4. Метою федерального резервного акту є:
 - а) утворення центрального банку країни;
 - б) концентрація банківських резервів;
 - в) створення 12 федеральних резервних банків;
 - г) усі відповіді вірні.

5. Федеральна резервна система – це:
 - а) центральний банк США;
 - б) система приватних банків;
 - в) емісійний центр країни;
 - г) усі відповіді вірні.

6. Керівними органами ФРС є:
 - а) Рада керуючих;
 - б) Федеральний комітет відкритого ринку;
 - в) Рада правління окремих федеральних банків;
 - г) керівники федеральних банків.

7. Функції Ради керуючих:
 - а) нагляд за діяльністю федеральних резервних банків;
 - б) призначення президентів та віце-президентів федеральних банків;
 - в) купівля-продаж державних цінних паперів;
 - г) затвердження норм обов'язкових резервів та облікових ставок.

8. Рада керуючих Федеральної резервної системи складається з 14 осіб, яким надають повноваження на сім років:
 - а) так; б) ні.

9. У зв'язку зі світовою економічною кризою 1929-1933 рр. у США було:
 - а) скасовано золотий стандарт;
 - б) підвищено золотий вміст долара;
 - в) відмінено розмін грошей на золото;
 - г) знижено купівельну ціну золота.

10. Законом від 31 січня 1934 р. долар був девальвований на:
 - а) 12,8%;
 - б) 30,9%;
 - в) 40,9%;
 - г) 70,5%.

11. Емітентами грошей в США є:
 - а) Міністерство фінансів;
 - б) Казначейство;
 - в) Федеральна резервна система;
 - г) комерційні банки.

12. Перший центральний банк США мав назву:
 - а) Перший банк США;
 - б) Банк Північної Америки;
 - в) Федеральна резервна система;
 - г) інший варіант відповіді.

13. Банки США поділяються на:
 - а) комерційні;
 - б) депозитні;
 - в) ощадні;
 - г) інвестиційні.

14. Першими спеціалізованими інститутами, що виникли в США були:
 - а) позиково-ощадні асоціації;
 - б) страхові компанії;
 - в) взаємно-ощадні банки;
 - г) інвестиційні компанії.

15. Державні кредитні установи в США займаються кредитуванням таких сфер економіки:
 - а) транспорт;
 - б) сільське господарство;
 - в) видобувна промисловість;
 - г) зовнішня торгівля.

Основні терміни і поняття: банк штату, банк національний, банки-члени ФРС, банківська система подвійного підпорядкування, федеральний резервний банк, дисконтне вікно, небанківські банки, Федеральна резервна система, євро-долари, Закон Гласса-Стигола, контролер грошового обігу, Закон Мак-Фаддена, федеральне страхування депозитів, універсальне банківництво.

Література:

1. Артемьева С.С., Митрохин В.В. Финансы, денежное обращение, кредит: Учеб. – М.: Академ-проект, 2008. – 470 с.

2. Гроші та кредит: Підруч. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
3. Іванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
4. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
5. Кузнецова Е.И. Деньги. Кредит. Банки. – М., 2007. – 528 с.
6. Лисенков Ю., Коротка Т. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Зовнішня торгівля, 2005. – 118 с.
7. Рудый К.В. Финансово-кредитные системы развитых стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
8. Федеральна резервна система США. – Львів: Атлас, 1995. – 162 с.
9. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 195 с.
10. Щербакова Г. Банковские системы развитых стран. – М.: ЭКО, 2006. – 612 с.

ТЕМА 4

Грошова і кредитна системи Великобританії

Питання для обговорення:

1. Еволюція грошової системи Великобританії.
2. Міжнародна роль фунта стерлінгів і стерлінгова зона.
3. Сучасна структура кредитної системи Англії та її розвиток.
4. Банк Англії як центральний орган банківської системи країни.
5. Особливості організації та операції комерційних банків.
6. Спеціалізовані фінансові установи Великобританії.
7. Механізм грошово-кредитного регулювання в Англії.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Які особливості історичного розвитку британської грошової системи?
2. Як вплинула Перша світова війна на грошову систему Великобританії?
3. Які грошові реформи було проведено у Великобританії? Їх наслідки.
4. Причини та наслідки припинення розміну фунтів стерлінгів на золото.
5. Яке значення Акту Р. Піля для централізації банкотної емісії в Англії?
6. Що таке “стерлінгова зона”? Механізм її функціонування та розпаду.
7. Які проблеми характерні для грошової сфери Великобританії в період та після Другої світової війни?
8. Девальвація фунту стерлінгів після завершення Другої світової війни.
9. Охарактеризуйте валютне становище Великобританії в другій половині ХХ століття.
10. Чим характеризується сучасна система грошового обігу Англії?
11. Яку роль відіграє небанківський сектор у кредитній системі Англії?
12. Які функції покладено на Банк Англії з моменту його створення?

13. В який спосіб і коли було націоналізовано Банк Англії?
14. Які особливості структури балансу Банку Англії?
15. На які групи поділяються комерційні банки в Англії?
16. Чому найбільші комерційні банки Англії називають кліринговими?
17. Яка роль облікових банків у британській кредитній системі?
18. Чим займаються будівельні товариства у Великобританії?
19. Опишіть англійську систему страхування банківських депозитів.
20. Назвіть інструменти грошово-кредитної політики Банку Англії.

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Історія виникнення фунта стерлінгів.
2. Небанківський сектор у кредитній системі Великобританії.
3. Механізм дії та причини розпаду стерлінгової зони.
4. Роль Банку Англії в нагляді за комерційними банками.
5. Діяльність іноземних банків у Великій Британії.
6. Грошово-кредитне регулювання в Англії.

Тестові завдання:

1. В Англії золотозливковий стандарт був уведений в 1925 р.:
 - а) так;
 - б) ні.
2. Акт Роберта Піля було підписано:
 - а) 1816 р.;
 - б) 1844 р.;
 - в) 1863 р.;
 - г) 1872 р.
3. Грошова реформа 1925-1928 рр. у Великобританії супроводжувалась:
 - а) припиненням обміну банкнот на золото;
 - б) зниженням облікової ставки;
 - в) підвищенням облікової ставки;
 - г) введенням золотозливкового стандарту.
4. Банк Англії засновано:
 - а) 1600 р.;
 - б) 1645 р.;
 - в) 1654 р.;
 - г) 1694 р.
5. Акт Роберта Піля затверджував:
 - а) створення дворівневої банківської системи;
 - б) регулювання випуску банкнот у країні;
 - в) 100-відсоткове забезпечення емісії банкнот золотом;
 - г) здійснення обов'язкових банківських резервів.

6. Остаточне скасування розміну фунтів стерлінгів на золото відбулося:
- а) під час Першої світової війни;
 - б) під час Другої світової війни;
 - в) після світової економічної кризи 1929-1933 рр.;
 - г) під час світової економічної кризи 1929-1933 рр.
7. Грошову реформу 1816-1821 рр. у Англії було проведено шляхом:
- а) девальвації;
 - б) нуліфікації;
 - в) деномінації;
 - г) реставрації.
8. Після 1844 р. Банк Англії поділено на 2 департаменти:
- а) банківський;
 - б) емісійний;
 - в) комерційний;
 - г) інвестиційний.
9. Крах золотого стандарту і виникнення “стерлінгової зони” відбувалося:
- а) 1929 р.;
 - б) 1931 р.;
 - в) 1929-1931 рр.;
 - г) усі відповіді невірні.
10. Механізм грошово-кредитного регулювання у Великобританії передбачає:
- а) операції на ринку цінних паперів;
 - б) визначення норм обов'язкових резервів комерційних банків Англії;
 - в) граничне співвідношення статей та суми балансу комерційних банків;
 - г) визначення процентних ставок за кредитами для регулювання ставок на ринку позичкових капіталів.
11. Після націоналізації Банку Англії всі колишні акціонери отримали грошову компенсацію відповідно до кількості акцій, якими вони володіли:
- а) так;
 - б) ні.
12. Усі валютні обмеження в Англії скасовано:
- а) 1931 р.;
 - б) 1945 р.;
 - в) 1977 р.;
 - г) 1979 р.
13. Найбільшими банками Великобританії є:
- а) фінансові будинки;
 - б) клірингові банки;

- в) торгові банки;
- г) консорційні банки.

14. Облікові будинки переважну кількість своїх операцій проводять із державними облігаціями:
- а) так;
 - б) ні.
15. Англійські клірингові банки – це:
- а) банки, які “відмивають брудні гроші”;
 - б) провідні депозитні банки;
 - в) торгові банки;
 - г) іноземні банки.

Основні терміни і поняття: англійський фунт стерлінгів, стерлінгова зона, клірингові банки, облікові дома, оптові банки, Акт Р. Піля, роздрібні банки, рахунок Національного кредитного фонду, торговельні банки.

Література:

1. Гроші та кредит: Підруч. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
2. Денисенко М. Гроші та кредит у банківській справі. – К.: Алерта, 2004. – 478 с.
3. Іванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
4. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
5. Кравець В.М., Кравець О.В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність. – К.: Знання-Прес, 2003. – 470 с.
6. Лисенков Ю., Коротка Т. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Зовнішня торгівля, 2005. – 118 с.
7. Матук Ж. Финансовые системы Франции и других стран. Банки. – М.: АО “Финстатинформ”, 1994. – 688 с.
8. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: Підруч. – К.: ЦУЛ, Алерта, 2010. – 574 с.
9. Рудый К. Финансово-кредитные системы зарубежных стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
10. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 195 с.

ТЕМА 5

Грошова і кредитна системи Франції

Питання для обговорення:

1. Історичний аспект розвитку грошової системи Франції.
2. Створення і механізм дії зони французького франка.
3. Будова та структура кредитної системи Франції.
4. Центральний банк Франції.
5. Специфіка діяльності комерційних банків.
6. Функціонування спеціалізованих кредитних інститутів.
7. Особливості грошово-кредитної політики Франції.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Які особливості еволюції грошової системи Франції?
2. Коли відбувся перехід Франції до золотомонетного стандарту?
3. Як позначились на розвитку французької грошової сфери Перша і Друга світові війни?
4. У чому полягала сутність проведеної грошової реформи в 1928 р.?
5. Що таке “зона французького франка”? Механізм її функціонування.
6. Якими шляхами у Франції здійснювався розвиток державного сектору в кредитній сфері після Другої світової війни?
7. Коли було створено центральний банк Франції?
8. Як був націоналізований Банк Франції?
9. Які функції виконує Банк Франції?
10. Чи є Банк Франції членом системи ЄЦБ?
11. Дайте характеристику діяльності французьких комерційних банків.
12. Які види комерційних банків існують у сучасній Франції?
13. Опишіть систему органів контролю за діяльністю французьких банків.
14. Яка специфіка організації ощадної справи у Франції?
15. Як побудована система кредитної кооперації?
16. Охарактеризуйте роль і значення держави у функціонуванні банківської системи Франції.
17. Назвіть характерні риси французької парабанківської системи.
18. Які завдання покладено на спеціальні кредитні інститути Франції?
19. З чим пов'язане зниження рейтингів провідних французьких банків?
20. Які установи, окрім Банку Франції, приймають безпосередню участь у формуванні політики держави в монетарній сфері?

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Історія виникнення французького франка.
2. Контроль за діяльністю французьких комерційних банків.
3. Система кредитної кооперації у Франції.
4. Банк Франції: структура та функції.
5. Система страхування депозитів у Франції.

6. Організація ощадної справи у Франції.
7. Механізм грошово-кредитного регулювання у Франції.

Тестові завдання:

1. Перехід до золотого стандарту здійснено в такий період:
 - а) 1789-1792 рр.;
 - б) 1803-1873 рр.;
 - в) 1876-1878 рр.;
 - г) 1803 р.
2. Франк як грошова одиниця з'явився:
 - а) 1785 р.;
 - б) 1789 р.;
 - в) 1803 р.;
 - г) 1876 р.
3. Окупаційні витрати Франції під час Другої світової війни покривалися:
 - а) за рахунок податків;
 - б) кредитів Банку Франції;
 - в) продажу золотого запасу;
 - г) надходжень із колоній.
4. Після Другої світової війни зміна валютного курсу франка відбувалася:
 - а) за рахунок девальвації;
 - б) ревальвації та іноді девальвації;
 - в) девальвації та деномінації;
 - г) ревальвації, деномінації, девальвації.
5. Банківська система Франції має такі особливості:
 - а) швидкий розвиток банківської ланки;
 - б) високий рівень концентрації банківського капіталу;
 - в) важливе місце належить операціям із цінними паперами;
 - г) усі відповіді правильні.
6. Банк Франції засновано:
 - а) 1758 р.;
 - б) 1800 р.;
 - в) 1850 р.;
 - г) 1903 р.
7. Керівника Банку Франції та двох його заступників призначає Президент країни:
 - а) на 4 роки;
 - б) на 5 років;
 - в) на 10 років;
 - г) на необмежений строк.

8. Традиційно розрізняють такі комерційні банки Франції:
- а) депозитні, державні та ділові;
 - б) державні, ділові, середньо- та довгострокового кредиту;
 - в) ділові, депозитні, середньо- та довгострокового кредиту;
 - г) депозитні, ломбардні, ділові, державні, каси взаємодопомоги, середньо- та довгострокового кредиту.
9. Підготовка до грошової реформи 1928 р. у Франції супроводжувалась накопиченням значних золотовалютних резервів:
- а) так;
 - б) ні.
10. Зона франка виникла:
- а) 1933 р.;
 - б) 1934 р.;
 - в) 1939 р.;
 - г) 1957 р.
11. У зону франка входили:
- а) європейські країни;
 - б) колонії та залежні від Франції країни;
 - в) країни, що були окуповані Німеччиною під час Другої світової війни;
 - г) інший варіант відповіді.
12. Французьку ощадну справу представляють:
- а) будівельні ощадні каси;
 - б) комунальні ощадні каси;
 - в) громадські ощадні каси;
 - г) державні поштові ощадні каси.
13. Ділові банки Франції спеціалізувалися на:
- а) участі в капіталі й управлінні підприємствами;
 - б) засновницькій діяльності та довгостроковому кредитуванні;
 - в) депозитних операціях строком більше двох років;
 - г) короткострокових депозитно-позичкових і валютних операціях.
14. Кооперативні банки у Франції концентрують свою діяльність на обслуговуванні малих та середніх підприємств:
- а) так; б) ні.
15. Головні банки Франції – це:
- а) Креді Агріколь;
 - б) Банк Насьональ де Парі;
 - в) Креді Ліоне;
 - г) Лойдс банк.

Основні терміни і поняття: “Золотий блок”, кредитні муніципальні каси, Латинський монетний союз, комітет з банківської регламентації, зона французького франка, комітет кредитних установ.

Література:

1. Гроші та кредит: Підруч. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
2. Денисенко М. Гроші та кредит у банківській справі. – К.: Алерта, 2004. – 478 с.
3. Іванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
4. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
5. Кравець В.М., Кравець О.В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність. – К.: Знання-Прес, 2003. – 470 с.
6. Лисенков Ю., Коротка Т. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Зовнішня торгівля, 2005. – 118 с.
7. Матук Ж. Финансовые системы Франции и других стран. Банки. – М.: АО “Финстатинформ”, 1994. – 688 с.
8. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: Підруч. – К.: ЦУЛ, Алерта, 2010. – 574 с.
9. Рудый К. Финансово-кредитные системы зарубежных стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
10. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 195 с.

ТЕМА 6

Грошова і кредитна системи Німеччини

Питання для обговорення:

1. Становлення та розвиток грошової системи Німеччини.
2. Грошові реформи в Німеччині: необхідність і наслідки проведення.
3. Еволюція ролі німецької марки в Європейській валютній системі.
4. Будова та структура кредитної системи Німеччини.
5. Німецький федеральний банк (Бундесбанк).
6. Комерційні банки Німеччини.
7. Спеціалізовані фінансові установи.
8. Механізм грошово-кредитного регулювання в Німеччині.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Коли утворено єдину грошову систему в Німеччині?
2. Які характерні риси еволюції грошової системи Німеччини?
3. Як відобразилась на грошовій системі країни Перша світова війна?
4. Які грошові реформи проведено в Німеччині? Їх причини та наслідки.

5. Чому Німеччина неодноразово здійснювала ревальвацію марки?
6. Назвіть особливості валютного становища Німеччини після завершення Другої світової війни.
7. Які зміни відбулися в грошово-кредитній сфері країни після приєднання східних земель?
8. У чому полягає специфіка діяльності Німецького федерального банку?
9. Які інструменти застосовує Дойче Бундесбанк при проведенні грошово-кредитної політики?
10. Які банки належать до групи універсальних банків у Німеччині?
11. Дайте характеристику операцій німецьких grosbankів.
12. Чим займаються державні та публічно-правові установи Німеччини?
13. Які завдання покладено на німецькі кооперативні кредитні установи?
14. Назвіть основні види спеціалізованих банків у Німеччині.
15. Якими є особливості функціонування німецьких ощадних кас?
16. Що поєднує банки, які належать до групи “державні кредитні установи зі спеціальними завданнями”?
17. Якими законами регулюється кредитна справа в Німеччині?
18. Охарактеризуйте функції Федеральної служби кредитного контролю.
19. Поясніть сучасні процеси концентрації в кредитній сфері Німеччини.
20. Які головні напрямки діяльності німецьких банків за межами країни?

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Історія виникнення німецької марки.
2. Німецький федеральний банк як агент ЄСЦБ.
3. Порівняльна характеристика німецьких грошових реформ.
4. Ефективність злиття та поглинання німецьких банків.
5. Німецькі універсальні та спеціалізовані банки.
6. Грошово-кредитна політика Німеччини.

Тестові завдання:

1. Грошовий обіг у Німеччині в ХХ ст. мав такі особливості:
 - а) гіперінфляція;
 - б) відсутність єдиної грошової системи;
 - в) існування трьох видів золотого стандарту;
 - г) перебування в обігу банківських білетів і розмінних монет із золота.
2. Перехід до золотого стандарту здійснено в такий період:
 - а) 1864-1871 рр.; б) 1871-1873 рр.;
 - в) 1871-1876 рр.; г) 1873 р.
3. Внаслідок грошової реформи 1924 р. Німеччина перейшла до системи такого стандарту:
 - а) золотомонетного;
 - б) золотозливкового;

- в) золотодев'язного;
- г) золотодоларового.

4. Завдання Бундесбанку:

- а) обслуговувати державний борг;
- б) регулювати рівень процентних ставок;
- в) встановлювати економічні нормативи для комерційних банків;
- г) забезпечувати стабільність марки.

5. Під час реформи 1924 р. гроші обмінювалися в співвідношенні:

- а) 1 рейхс марка становила 60 марок;
- б) 1 рейхс марка становила 100 марок;
- в) 1 рейхс марка становила 1 млн. марок;
- г) 1 рейхс марка становила 1 трлн. марок.

6. Ревальвація марки 19 березня 1973 р. мала такі особливості:

- а) була ревальвована до СДР;
- б) була ревальвована до долара;
- в) припинено фіксування офіційного золотого вмісту марки;
- г) встановлено офіційний золотий вміст марки.

7. Рейхс банк засновано:

- а) 1775 р.; б) 1875 р.; в) 1900 р.; г) 1957 р.

8. До керівних органів “Дойче Бундесбанку” належать:

- а) Рада директорів;
- б) 9 головних регіональних управлінь;
- в) Рада центральних банків земель;
- г) Правління центральних банків земель.

9. Операції Німецького федерального банку:

- а) емісія банкнот;
- б) операції з золотом та девізами;
- в) операції на відкритому ринку;
- г) регулювання банківських резервів і грошової маси.

10. Суть концепції ліквідності Бундесбанку полягала в тому, що вплив на масу грошей в обігу здійснювався через управління вільними резервами банків:

- а) так; б) ні.

11. До grosbankів Німеччини відносяться:

- а) Комерцбанк;
- б) Дрезднер Банк;
- в) Дойче Банк;
- г) немає правильної відповіді.

12. У Німеччині до універсальних банків належать:
- а) банки споживчого кредиту;
 - б) іпотечні банки;
 - в) grosбанки;
 - г) регіональні банки.
13. У Німеччині до спеціалізованих банків належать:
- а) банки споживчого кредиту;
 - б) іпотечні банки;
 - в) grosбанки;
 - г) регіональні банки.
14. У Німеччині до приватних банків належать:
- а) великі банки;
 - б) кооперативні банки;
 - в) регіональні банки;
 - г) приватні банкіри.
15. У нинішніх умовах для банківської системи Німеччини характерні процеси концентрації та скорочення мережі філій:
- а) так; б) ні.

Основні терміни і поняття: grosбанки, дойчмарка, жироцентралі, “План Дауеса”, ощадні каси, “План Маршалла”, німецьке “економічне диво”, приватні банкіри, рейхсмарка.

Література:

1. Гроші та кредит: Підруч. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
2. Іванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
3. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
4. Кравець В.М., Кравець О.В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність. – К.: Знання-Прес, 2003. – 470 с.
5. Лисенков Ю., Коротка Т. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Зовнішня торгівля, 2005. – 118 с.
6. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: Підруч. – К.: ЦУЛ, Алерта, 2010. – 574 с.
7. Рудый К. Финансово-кредитные системы зарубежных стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
8. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 195 с.
9. Штайн Ю. Немецкая банковская система. – Кельн: Банк-Ферлаг, 1993. – 46 с.

ТЕМА 7

Грошова і кредитна системи Канади

Питання для обговорення:

1. Формування і розвиток грошової системи Канади.
2. Створення та сучасний стан кредитної системи Канади.
3. Банк Канади як центральний емісійний банк країни.
4. Особливості діяльності комерційних банків.
5. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Які особливості введення золотого монометалізму в Канаді?
2. Грошовий обіг у період і після завершення Першої світової війни.
3. Яке значення до початку Другої світової війни мали іноземні інвестиції для економічного розвитку Канади?
4. Інфляція в повоєнні роки. Ревальвація канадської валюти в 1946 р.
5. Чи використовується канадський долар як міжнародна валюта?
6. Яка структура сучасної кредитної системи Канади?
7. Які основні інструменти грошово-кредитної політики Банку Канади?
8. Назвіть “п’ятірку” найбільших канадських комерційних банків.
9. Роль і місце чартерних банків у банківській системі Канади.
10. Поясніть у чому полягає специфіка діяльності спеціальних фінансово-кредитних установ?

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Історичні аспекти виникнення канадського долара.
2. Банк Канади: організаційна структура, завдання та функції.
3. Діяльність найбільших канадських комерційних банків.
4. Розвиток небанківських кредитно-фінансових установ у Канаді.
5. Механізм грошово-кредитного регулювання в Канаді.

Тестові завдання:

1. Золотий вміст канадської валюти визначався:
 - а) англійським фунтом стерлінгів;
 - б) французьким франком;
 - в) американським доларом;
 - г) німецькою маркою.
2. Банк Канади створено:
 - а) 1870 р.; б) 1914 р.;
 - в) 1935 р.; г) 1945 р.
3. Утворення кредитної системи Канади відбувалося під впливом:
 - а) Німеччини;

- б) Великобританії;
- в) США;
- г) Франції.

4. Ревальвацію канадського долара проведено:

- а) 1914 р.; б) 1932 р.;
- в) 1946 р.; г) 1974 р.

5. Канадський торговий банк – це:

- а) інвестиційно-банківська фірма;
- б) комерційний банк;
- в) інвестиційний банк;
- г) іпотечний банк.

Основні терміни і поняття: канадський долар, банки списку В, чартерні банки, трастові компанії, кредитні об'єднання, таргетування.

Література:

1. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
2. Кузнецова Е.И. Деньги. Кредит. Банки. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 528 с.
3. Кульчицька Р. Розвиток банківської системи Канади // Вісник НБУ. – 2004. – № 4. – С. 54-57.
4. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: Підруч. – К.: ЦУЛ, Алерта, 2010. – 574 с.
5. Ніконенко У.М. Зарубіжний досвід здійснення ГКП (на прикладі Канади, Японії, Німеччини) // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 5. – С. 117-120.
6. Рудый К. Финансово-кредитные системы зарубежных стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
7. Сердинов Э.М. Банковская система Канады // Банковское дело. – 2000. – № 6. – С. 34-39.
8. Хорошилов Е. Канадские коммерческие банки: стратегия развития // США, Канада: экономика, политика, культура. – 2000. – № 2. – С. 99-111.
9. Шимкович В.И. Канадский банк нашел партнера в США // Банковская практика за рубежом. – 2004. – № 12. – С. 2-6.

ТЕМА 8

Грошова і кредитна системи Італії

Питання для обговорення:

1. Становлення і сучасний стан грошової системи Італії.
2. Основні етапи розвитку кредитної системи Італії.

3. Банк Італії як центр банківської системи країни.
4. Функціонування комерційних банків Італії.
5. Спеціалізовані кредитно-фінансові інститути.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Якими є особливості золотомонетного стандарту в Італії?
2. У чому полягала участь Італії в Латинському монетному союзі?
3. Назвіть головні причини вступу країни до “золотого блоку”.
4. Якою була інфляція після Другої світової війни?
5. Охарактеризуйте наслідки кризи початку 90-х рр. ХХ ст.
6. Проблеми участі країни в європейських інтеграційних процесах.
7. Які характерні риси сучасної кредитної системи Італії?
8. Основні етапи розвитку Банку Італії.
9. Якою є роль держави в кредитній системі Італії?
10. Які типи ощадних кас існують в Італії?

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Історичні передумови виникнення італійської ліри.
2. Особливості грошового обігу Італії як члена ЄС.
3. Участь Італії у валютних угрупованнях.
4. Діяльність ощадних кас Італії.
5. Банківський та фінансовий нагляд.
6. Напрямки грошово-кредитної політики Італії.

Тестові завдання:

1. У 1928 р. в Італії було встановлено:
 - а) золотозливковий стандарт;
 - б) золотомонетний стандарт;
 - в) золотодоларовий стандарт;
 - г) систему біметалізму.
2. Крім Італії, участь у золотому блоці приймали:
 - а) Франція;
 - б) Швейцарія;
 - в) Бельгія;
 - г) Німеччина.
3. Італія увійшла до європейської валютної системи:
 - а) 1933 р.; б) 1969 р.;
 - в) 1979 р.; г) 1999 р.
4. Банк Італії є агентом ЄСЦБ:
 - а) так;
 - б) ні.

5. “Закон Амато” 1990 р.:

- а) стимулював приватизаційні процеси в банківській сфері;
- б) дозволив банкам вкладати капітал у страхові компанії;
- в) підсилив контроль держави за банківським сектором;
- г) сприяв націоналізації ділових банків.

Основні терміни і поняття: інститути короткострокового кредитування, “Закон Амато”, інститути середньо- та довгострокового кредитування.

Література:

1. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
2. Кравець В.М., Кравець О.В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність. – К.: Знання-Прес, 2003. – 470 с.
3. Кузнецова Е.И. Деньги. Кредит. Банки. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 528 с.
4. Макогон Ю.В., Булатова Е.В. Международный банковский бизнес. – К.: Атика, 2003. – 208 с.
5. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: Підруч. – К.: ЦУЛ, Алерта, 2010. – 574 с.
6. Рудый К. Финансово-кредитные системы зарубежных стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
7. Щербакова Г.Н. Банковские системы развитых стран. – М.: ЭКО, 2006. – 612 с.

ТЕМА 9

Грошова і кредитна системи Японії

Питання для обговорення:

1. Генезис грошової системи Японії.
2. Особливості валютного становища країни.
3. Становлення та розвиток кредитної системи Японії.
4. Центральний банк Японії.
5. Комерційні банки.
6. Спеціальні кредитно-фінансові установи.
7. Механізм грошово-кредитного регулювання в Японії.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Розкрийте основні етапи розвитку грошової системи Японії.
2. Яку роль грає ієна в міжнародній та регіональній валютній системі?
3. Які чинники відновлення грошової сфери після Другої світової війни?
4. Яким чином було проведено грошову реформу в Японії після закінчення Другої світової війни?
5. Назвіть характерні риси функціонування банківської системи Японії.

6. Коли було створено Банк Японії? Які функції виконує Банк Японії?
7. Яка форма організації та кому належить статутний фонд Банку Японії?
8. Назвіть органи управління Банку Японії.
9. Дайте характеристику японським комерційним банкам.
10. Якою була до кредитної реформи сегментація японських банків?
11. Які основні органи нагляду і контролю за діяльністю банків у Японії?
12. Порівняйте системи страхування депозитів у Франції та Японії.
13. Чим займаються державні кредитно-фінансові установи в Японії?
14. Які особливості фінансування мають фінансові групи Японії?
15. Що в Японії називається “системою головного банку”?

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Історія виникнення японської ієни.
2. Правовий статус і функції Банку Японії.
3. Роль японських банків на світових ринках капіталу.
4. Особливості банківського нагляду в Японії.
5. Причини та наслідки Азійсько-Тихоокеанської фінансової кризи.

Тестові завдання:

1. Золотий стандарт існував у Японії в період:
 - а) 1888-1931 рр.; б) 1897-1914 рр.;
 - в) 1897-1931 рр.; г) 1897-1948 рр.
2. Перетворення ієни на регіональну резервну валюту відбулося внаслідок:
 - а) структурної перебудови економіки на інноваційній основі;
 - б) підвищення темпів економічного зростання;
 - в) зниження витрат процесу виробничої діяльності;
 - г) стабілізації грошового обігу та цін.
3. Японія входила до такої валютної зони:
 - а) стерлінгової зони;
 - б) доларової зони;
 - в) зони франка;
 - г) усі відповіді вірні.
4. Сучасна кредитна система Японії складається з наступних елементів:
 - а) центральний банк і небанківські фінансово-кредитні установи;
 - б) Банк Японії, комерційні банки та фінансово-кредитні інститути;
 - в) комерційні банки та спеціальні фінансово-кредитні установи;
 - г) інший варіант відповіді.
5. Банк Японії засновано:
 - а) 1789 р.; б) 1803 р.;
 - в) 1880 р.; г) 1882 р.

6. Основні функції Банку Японії:
- а) обслуговування державного боргу;
 - б) здійснення грошово-кредитної політики;
 - в) видання нормативних актів;
 - г) усі відповіді вірні.
7. Грошова реформа 1946 р. передбачала обмін грошей по курсу:
- а) 1:1;
 - б) 1:10;
 - в) 1:100;
 - г) 10:1.
8. Комерційні банки Японії – це міські банки:
- а) так; б) ні.
9. Державними спеціалізованими фінансово-кредитними інститутами Японії є:
- а) Бюро довірчого фонду;
 - б) поштово-ощадні каси;
 - в) страхові компанії;
 - г) фінансово-кредитні корпорації.
10. Японський банк розвитку надає позики тільки тоді, коли виникають труднощі залучення необхідних коштів із приватних джерел:
- а) так;
 - б) ні.

Основні терміни і поняття: бюро довірчих фондів, державні спецбанки, державні поштово-ощадні каси, міські банки, регіональні банки, траст-банки.

Література:

1. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підруч. – К.: Знання, 2008. – 582 с.
2. Гальчинський А.С. Сучасна валютна система. – К.: Вища школа, 2005. – 88 с.
3. Іванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
4. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
5. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: Підруч. – К.: ЦУЛ, Алерта, 2010. – 574 с.
6. Міжнародні валютно-кредитні відносини / А. Філіпенко, В. Мазуренко, В. Сікора та ін.; за ред. А. Філіпенка. – К.: Либідь, 2007. – 208 с.
7. Ніконенко У.М. Зарубіжний досвід здійснення ГКП (на прикладі Канади, Японії, Німеччини) // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 5. – С. 117-120.

8. Рудый К. Финансово-кредитные системы зарубежных стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
9. Шамова І.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 195 с.
10. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини. – Чернівці: Рута, 2006. – 204 с.

ТЕМА 10

Грошова і кредитна системи Росії

Питання для обговорення:

1. Грошовий обіг у Росії до і після завершення Першої світової війни:
 - а) металеві гроші дореволюційної Росії;
 - б) поява паперових грошей та їх знецінення;
 - в) грошові реформи 1839-1843 рр. і 1895-1897 рр.
2. Кредитна система Росії до Першої світової війни та в повоєнні роки:
 - а) Державний банк Росії;
 - б) банківський сектор;
 - в) інші кредитні установи.
3. Грошова та кредитна системи колишнього Радянського Союзу.
4. Сучасна грошово-кредитна система Російської Федерації.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Проаналізуйте особливості введення золотого стандарту в Росії.
2. Якою була структура грошово-кредитної системи Російської імперії?
3. Назвіть основні етапи розвитку банківської справи в царській Росії.
4. З якою метою проведено грошові реформи 1839-1843 рр. і 1895-1897 рр.?
5. Які завдання було покладено на земельні банки дореволюційної Росії?
6. Охарактеризуйте грошову систему СРСР після революції 1917 р.
7. В якому стані знаходився грошовий обіг Росії до Першої світової війни?
8. Який порядок проведення грошової реформи 1922-1924 рр. у колишньому СРСР? Її наслідки.
9. Дайте характеристику стану кредитної системи Росії до початку та після завершення Першої світової війни.
10. Як Друга світова війна вплинула на грошово-кредитну систему СРСР?
11. У чому сутність грошової реформи 1947 р. та 1961 р.?
12. Які банки утворювали кредитну систему СРСР у 1960-80-х рр.?
13. Який банк виступав емісійним центром Радянського Союзу?
14. Які характерні риси грошово-кредитної сфери СРСР напередодні його розпаду?
15. Проаналізуйте сучасний стан грошової та кредитної системи Росії.
16. Які функції виконує Центральний банк Росії?
17. Охарактеризуйте другий рівень кредитної системи Росії.
18. Перерахуйте найважливіші операції комерційних банків Росії.

19. У чому полягає специфіка діяльності Ощадного банку Росії?
20. Яка мета державного регулювання грошово-кредитної системи Росії?

Завдання для індивідуальної роботи:

Реферат на тему:

1. Історичні аспекти виникнення російського рубля.
2. Грошова реформа С. Вітте 1895-1897 рр. та її наслідки.
3. Основні етапи проведення грошової реформи 1922-1924 рр.
4. Реорганізація та сучасний стан банківської системи Росії.
5. Ефективність грошово-кредитної політики Центробанку Росії.
6. Державне регулювання банківської системи Російської Федерації.

Тестові завдання:

1. Паперові гроші в грошовому обігу Росії з'явилися:
 - а) 1769 р.; б) 1812 р.;
 - в) 1839 р.; г) 1895 р.

2. Росія перейшла до золотого стандарту:
 - а) 1795-1798 рр.; б) 1839-1843 рр.;
 - в) 1860-1863 рр.; г) 1895-1897 рр.

3. Кредитна система Російської імперії до 1917 р. включала:
 - а) спеціалізовані кредитні інститути;
 - б) банківський сектор;
 - в) Державний банк;
 - г) систему ощадних кас.

4. Як називався центральний банк колишнього СРСР?
 - а) Національний банк СРСР;
 - б) Центральний банк СРСР;
 - в) Ощадний банк СРСР;
 - г) Державний банк СРСР.

5. У грошовому обігу СРСР перебували такі види грошових знаків:
 - а) банківські білети, казначейські білети, розмінні монети;
 - б) банківські білети та розмінні монети;
 - в) казначейські та банківські білети;
 - г) казначейські білети та розмінні монети.

6. Крах золотого стандарту відбувся:
 - а) липень 1914 р.; б) січень 1915 р.;
 - в) лютий 1917 р.; г) жовтень 1917 р.

7. У СРСР грошові реформи були проведені:
 - а) 1947 р.; б) 1961 р.; в) 1922-1924 рр.; г) усі відповіді правильні.

8. Кредитна система Росії до Першої світової війни мала таку структуру:
- а) Держбанк, комерційні банки, інші кредитні установи;
 - б) Державний банк, Ощадбанк, комерційні банки;
 - в) Держбанк, Ощадний банк, ломбарди, комерційні банки, іпотечні банки взаємної допомоги;
 - г) страхові каси.
9. Наслідки грошових реформ у Росії – це перехід:
- а) від металевих грошей до паперових;
 - б) паперових грошей до золотого стандарту;
 - в) від золотого стандарту до срібного стандарту;
 - г) срібного стандарту до золотого стандарту.
10. До 1987 р. банківську систему Росії складали:
- а) Ощадний банк СРСР;
 - б) Будівельний банк СРСР;
 - в) Банк зовнішньої торгівлі СРСР;
 - г) Державний банк СРСР.
11. Комерційні банки Росії здійснюють такі операції:
- а) кредитні, розрахункові та фінансові операції, а також операції з формування ресурсів і цінними паперами;
 - б) залучення грошових вкладів, ведення рахунків клієнтів, здійснення розрахунків, випуск платіжних документів та цінних паперів;
 - в) пасивні й активні операції;
 - г) розрахункові та інші операції.
12. До 1988 р. банківська система Росії була дворівневою:
- а) так; б) ні.
13. Кредитна система Росії включає:
- а) Центральний банк, Ощадний банк і комерційні банки;
 - б) Центробанк, Ощадбанк, інвестиційні, лізингові та інші інститути;
 - в) Центральний банк, банківську систему, небанківські фінансово-кредитні інститути;
 - г) усі відповіді правильні.
14. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи СРСР у 1925 р.:
- а) товариства сільськогосподарського кредиту;
 - б) ощадні каси;
 - в) кредитна кооперація;
 - г) товариства взаємного кредиту.
15. Закон “Про Держбанк і банківську діяльність” прийнято:
- а) 1989 р.; б) 1990 р.; в) 1991 р.; г) 1992 р.

Основні терміни і поняття: асигнації, червінець, совдензнаки.

Література:

1. Аникин А.В. История финансовых потрясений. Российский кризис в свете мирового опыта. – М.: Олимп-бизнес, 2002. – 448 с.
2. Арно де Виллепуа. Комментарии текущих проблем российского банковского сектора // Деньги и кредит. – 2005. – № 5. – С. 36-44.
3. Артемьева С.С., Митрохин В.В. Финансы, денежное обращение, кредит: Учеб. – М.: Академ-проект, 2008. – 470 с.
4. Ершов М. Банковская система и развитие российской экономики // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. – № 3. – С. 28-35.
5. Иванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
6. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
7. Кузнецова Е.И. Деньги. Кредит. Банки. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 528 с.
8. Лисенков Ю., Коротка Т. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Зовнішня торгівля, 2005. – 118 с.
9. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: Підруч. – К.: ЦУЛ, Алерта, 2010. – 574 с.
10. Рудый К. Финансово-кредитные системы зарубежных стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
11. Туган-Барановський М.І. Паперові гроші та метал. – К.: КНЕУ, 2004. – 200 с.
12. Финансовое право России: актуальные проблемы / Под ред. А. Ялбулганова – М.: Академия, 2007. – 288 с.

ТЕМА 11

Закономірності становлення та розвитку грошових і кредитних систем країн із нерозвиненою ринковою економікою

Питання для обговорення:

1. Створення і функціонування грошово-кредитних систем у країнах СНД.
2. Особливості розвитку національних грошових і кредитних систем країн Центрально-Східної Європи за умов переходу до ринкової економіки.
3. Еволюція та сучасний стан грошово-кредитної системи Китаю.
4. Характерні риси та особливості формування грошово-кредитних систем країн Латинської Америки.
5. Принципи становлення та розвитку грошових і кредитних систем нових індустріальних країн Південно-Східної Азії.
6. Специфіка організації та побудови грошово-кредитних систем країн, що розвиваються (країн третього світу).

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки:

1. Назвіть особливості реформування грошово-кредитних систем у країнах із перехідною економікою Центральної та Східної Європи.
2. Охарактеризуйте основні риси грошових і кредитних систем країн СНД.
3. Розкрийте сутність грошової та кредитної реформи в економіці Китаю.
4. Які чинники інфляційних процесів у країнах із перехідною економікою?
5. Яка специфіка грошових і кредитних систем нових індустріальних країн Латинської Америки та Південно-Східної Азії?
6. Які особливості грошово-кредитних систем країн, що розвиваються?
7. Дайте класифікацію кредитів і субсидій країнам, що розвиваються.
8. Які є методи здійснення валютної політики в країнах, що розвиваються?
9. Опишіть порядок міжнародного кредитування країн, що розвиваються.
10. Які функції Банку розвитку в країнах, що розвиваються?

Завдання для індивідуальної роботи:**Реферат на тему:**

1. Грошово-кредитна система однієї з країн із перехідною економікою.
2. Банківська система однієї з країн із перехідною економікою.
3. Грошові реформи 1990-х рр. у країнах із перехідною економікою.
4. Причини та наслідки фінансової кризи 1995 р. у Мексиці.
5. Механізм функціонування валютних угруповань країн із нерозвиненою ринковою економікою (Африки, Азії або Латинської Америки).
6. Механізм розгортання і наслідки валютно-фінансової кризи 1997-1998 рр. у нових індустріальних країнах Азії.

Тестові завдання:

1. Політика прискореної індустріалізації в Латинській Америці проводилась:
 - а) у 90-х рр. XIX ст.;
 - б) на початку XX ст.;
 - в) у 50-70-х рр. XX ст.;
 - г) у 90-х рр. XX ст.
2. Фінансування довгострокових інвестицій в промисловості країн, що розвиваються, здійснюють переважно:
 - а) центральні банки; б) іноземні банки;
 - в) банки розвитку; г) усі відповіді правильні.
3. Явище валютного заміщення характеризує грошову систему:
 - а) країн із розвиненою ринковою економікою;
 - б) країн, що розвиваються;
 - в) країн із перехідною економікою;
 - г) нових індустріальних країн.
4. Банки розвитку – це:
 - а) дрібні місцеві приватні установи;

- б) центральні емісійні банки;
- в) комерційні банки;
- г) спеціалізовані державні установи.

5. Сектор державних цінних паперів на фінансовому ринку країн із перехідною економікою Центральної та Східної Європи:

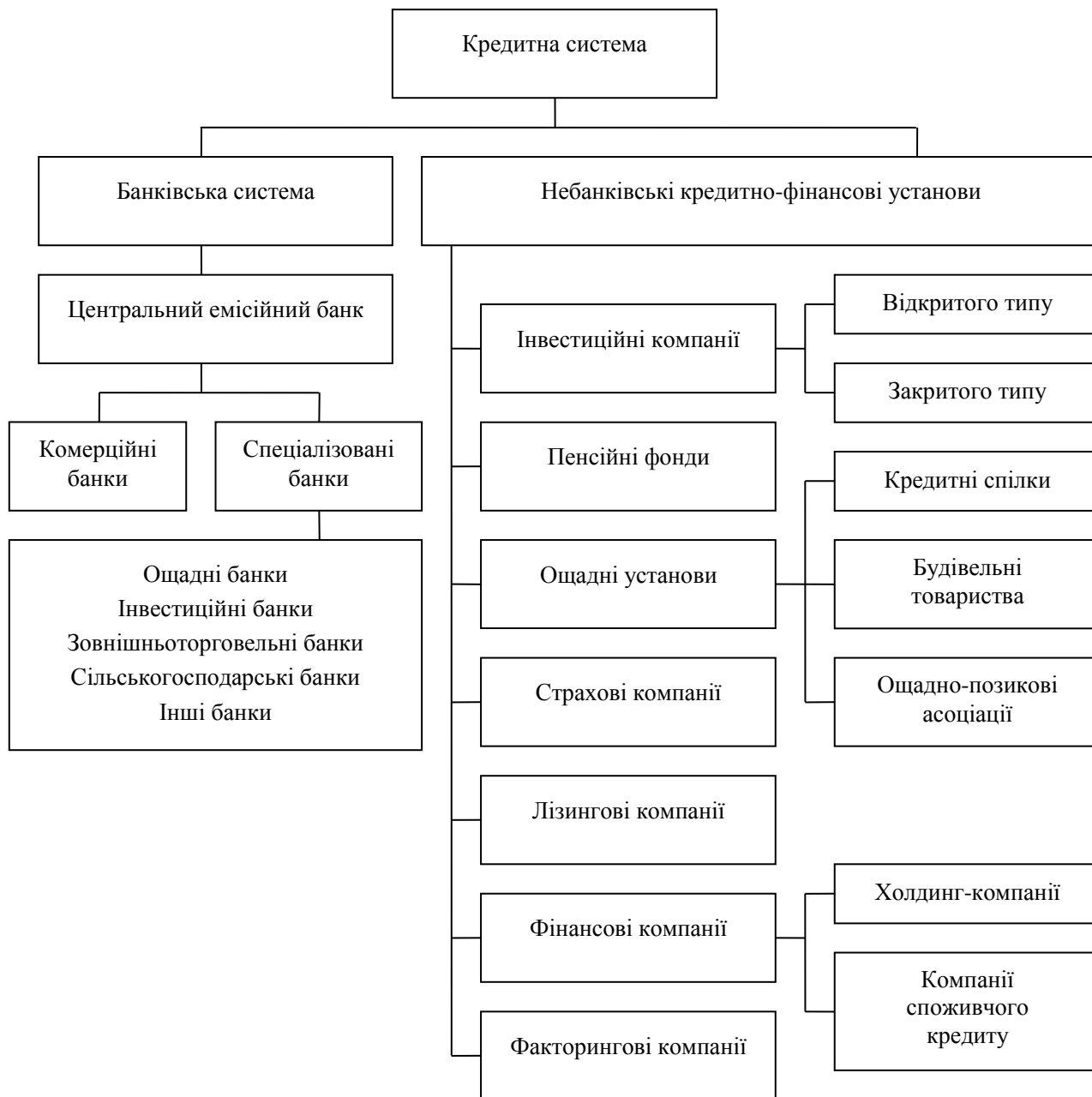
- а) відіграє провідну роль у розв'язанні проблеми неінфляційного джерела фінансування державного дефіциту;
- б) є найменш розвинутим сектором цього ринку;
- в) не впливає на ціну грошей в економіках цих країн;
- г) інший варіант відповіді.

Основні терміни і поняття: банки розвитку, дуальна структура грошової системи, наднаціональний центральний банк, ефект валютного заміщення.

Література:

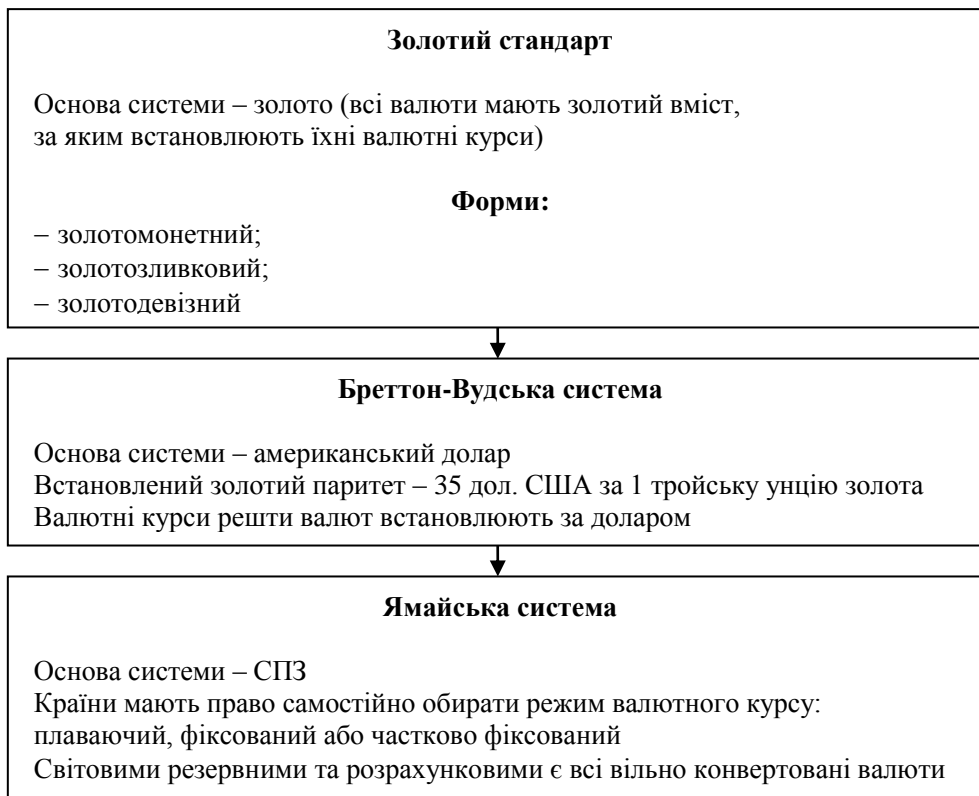
1. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підруч. – К.: Знання, 2008. – 582 с.
2. Головнин М. Банковские системы в переходных экономиках // Мировая экономика и международные отношения. – 2003. – № 2. – С. 15-26.
3. Єрофєєва Т.А., Пухтаєвич Г.О. Основні проблеми становлення системи комерційних банків у країнах Східної Європи // Вісник НБУ. – 1998. – № 11. – С. 45-46.
4. Іванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.
5. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 544 с.
6. Лисенков Ю., Коротка Т. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Зовнішня торгівля, 2005. – 118 с.
7. Макогон Ю.В., Булатова Е.В. Международный банковский бизнес. – К.: Атика, 2003. – 208 с.
8. Масленников В.В. Зарубежные банковские системы. – М.: ЭЛИТ-2000, 2001. – 392 с.
9. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн: Підруч. – К.: ЦУЛ, Алерта, 2010. – 574 с.
10. Міжнародні валютно-кредитні відносини / А. Філіпенко, В. Мазуренко, В. Сікора та ін.; за ред. А. Філіпенка. – К.: Либідь, 2007. – 208 с.
11. Рудый К. Финансово-кредитные системы зарубежных стран. – М.: Новое знание, 2003. – 302 с.
12. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини. – Чернівці: Рута, 2006. – 204 с.

Додаток А

Структура кредитної системи

Додаток Б

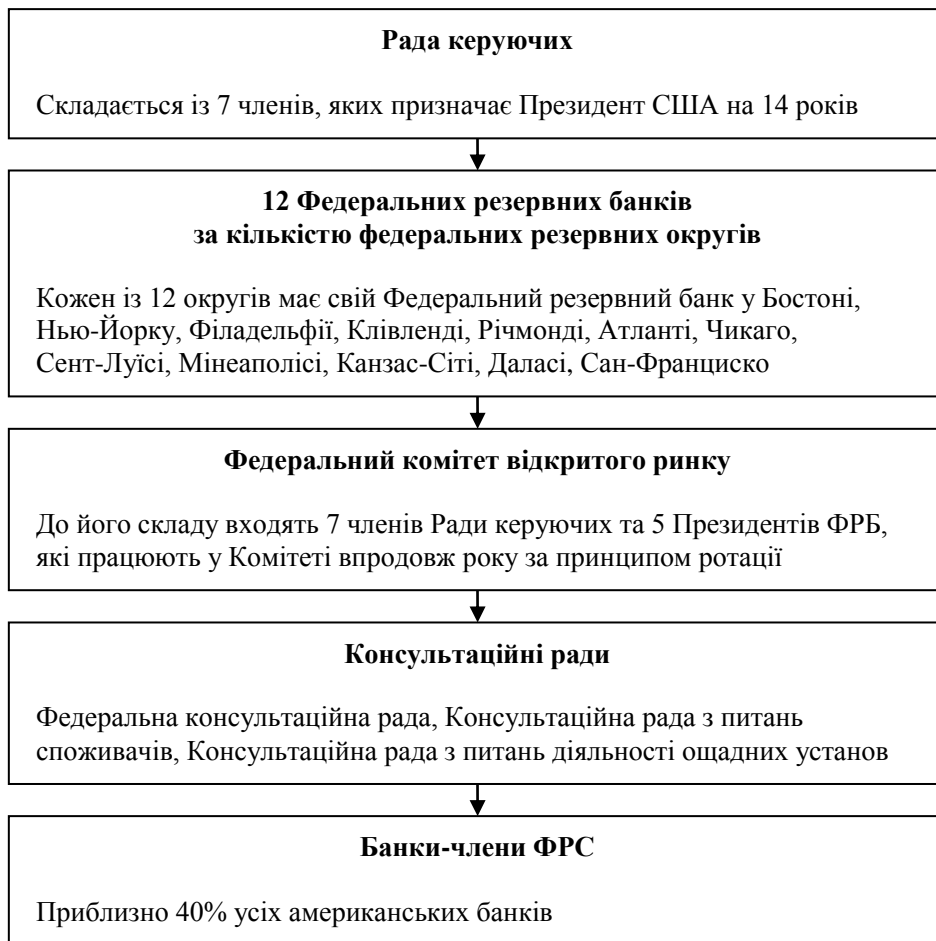
Еволюція світової валютної системи

Додаток В

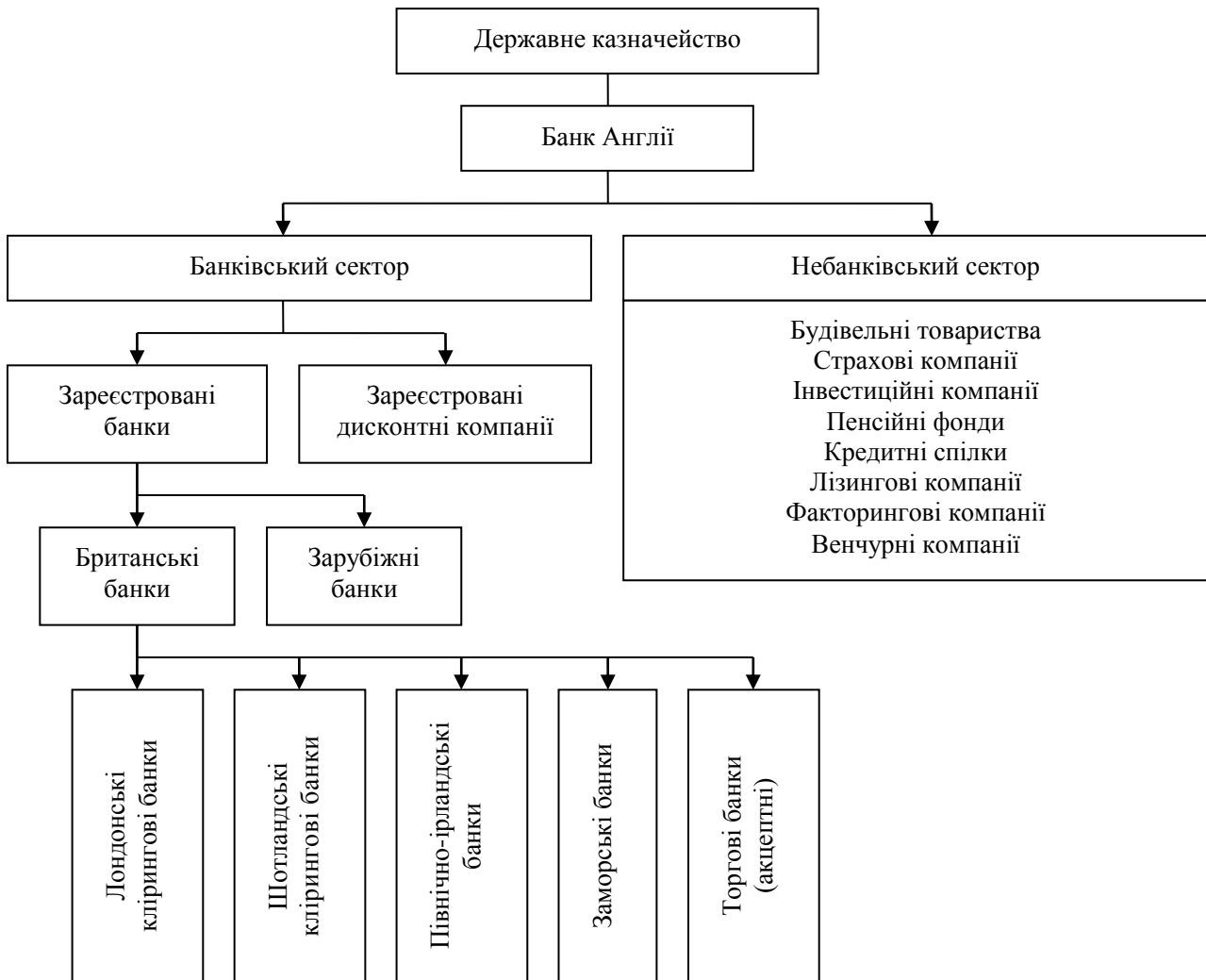

Структура кредитної системи США

Додаток Д

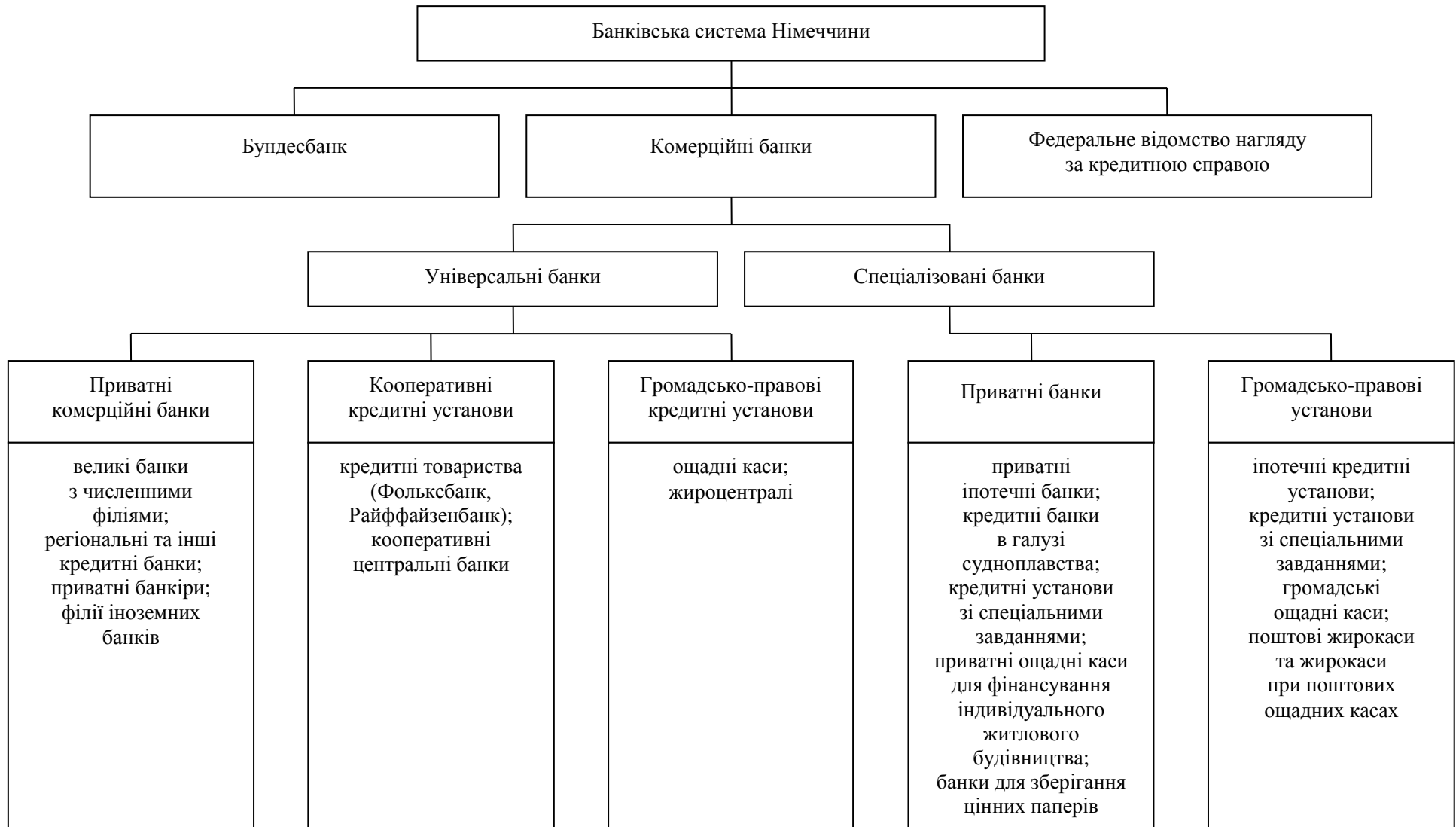
Структура ФРС США

Додаток Е

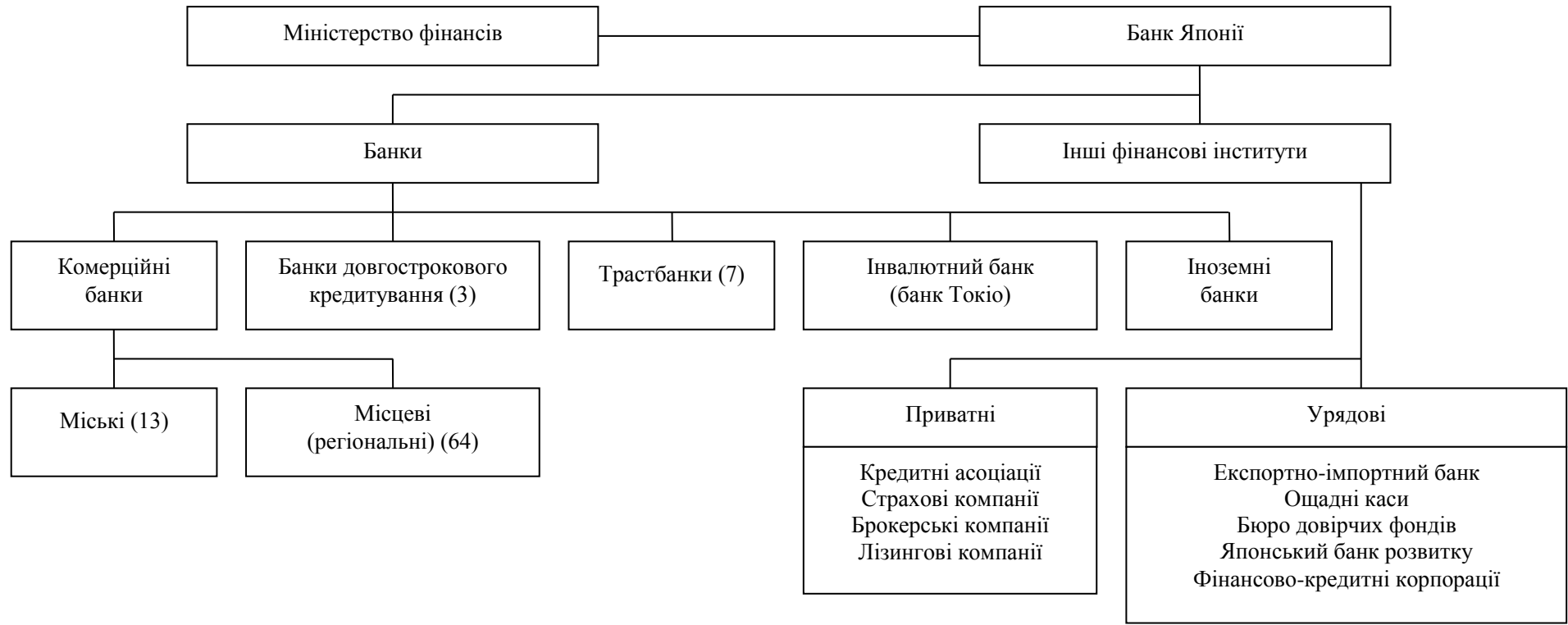
Структура кредитної системи Великої Британії

Додаток Ж

Структура німецької кредитної системи

Додаток 3

Структура японської кредитної системи

Додаток И

Загальна структура кредитної системи Російської Федерації

ЗМІСТ

Загальні положення	3
Тема 1. Сутність та основні етапи еволюції грошових і кредитних систем країн із розвиненою ринковою економікою	4
Тема 2. Еволюція міжнародних валютних систем.....	7
Тема 3. Грошова і кредитна системи США	10
Тема 4. Грошова і кредитна системи Великобританії	14
Тема 5. Грошова і кредитна системи Франції	18
Тема 6. Грошова і кредитна системи Німеччини	21
Тема 7. Грошова і кредитна системи Канади	25
Тема 8. Грошова і кредитна системи Італії.....	26
Тема 9. Грошова і кредитна системи Японії	28
Тема 10. Грошова і кредитна системи Росії	31
Тема 11. Закономірності становлення та розвитку грошових і кредитних систем країн із нерозвиненою ринковою економікою	34
Додатки.....	37